

7. Любченко Т. В. Перехідність як тип валентності дієслова в сучасній новогрецькій мові : автореф. дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.02.14 «Класичні мови» / Т. В. Любченко. – К., 2009. – 20 с.
8. Мозгунов В. В. Перехідність як тип валентності дієслова (на матеріалі української мови): автореф. дис. ... канд. філолог. наук: спец. 10.02.01 «Українська мова» / В. В. Мозгунов. – Дніпропетровськ, 1997. – 22 с.
9. СРЯ XI–XVII – Словарь русского языка XI–XVII вв. – М. : Наука, 1982–1997. – Вып. 9–22.
10. СУМ – Словник української мови / [ред. кол. : І. К. Білодід (голова) та ін.]. – К. : Наук. думка, 1970–1980. – Т. I–XI.
11. СУМ^{16–17} – Словник української мови XVI – першої половини XVII ст. / [відп. ред. Д. Гринчишин]. – Львів : Ін-т українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 1994–2010. – Вып. 1–15.
12. Українська мова. Короткий тлумачний словник лінгвістичних термінів / [за ред. С. Я. Єрмоленко]. – К. : Либідь, 2001. – 222 с.
13. Konopielko V. Транзитивные глаголы в современном русском языке / В. Konopielko. – Wrocław : Wyd-wo un-tu Wrocławskiego, 1989. – 192 s.
14. Słownik staropolski / [pod red. S. Urbańczyka]. – Wrocław : PAN, 1960–1981. – Т. IV–VIII.

Заневич Ольга. Семантические изменения в структуре переходных глаголов (на материале памятников украинского языка XVI–XVII вв.). В статье проанализированы глаголы, зафиксированные в памятниках украинского языка XVI–XVII вв. За прогнозируемостью сочетаемости с прямым объектом лексемы разделены на эксплицитно переходные (переходность постоянно реализована синтаксически) и имплицитно переходные (переходность может быть / не быть реализована синтаксически). Представлены глаголы, которые могут быть: а) только переходные; б) переходные / абсолютивно употребленные; в) переходные / семантически стяженные; г) переходные / непереходные; г) переходные / абсолютивно употребленные / непереходные. На примере конкретных глаголов рассматривается влияние семантики и контекста на переходность.

Ключевые слова: абсолюттивное употребление, эксплицитная переходность, имплицитная переходность, объект действия, переходные глаголы, семантическое стяжение.

Zanevych Olga. Semantic Changes in the Structure of Transitive Verbs (on the material of Ukrainian Language Monuments of the XVI–XVII Centuries). The article analyses the verb, recorded in the Ukrainian language monuments of the XVI–XVII centuries. For predictability compatibility with the direct object tokens are divided into explicit transitive (transitivity is permanently realized syntactically) and implicit transitive (transitivity can be / can not be realized syntactically). Found verbs that can be: a) only transitive; b) transitive / absolute; c) transitive / semantically contracted; d) transitive / intransitive; e) transitive / absolute / intransitive. On the example of concrete verbs the influence of semantics and of context on the transitivity has been shown.

Key words: absolute usage, semantic contraction, explicit transitivity, implicit transitivity, objects of action, transitive verb.

Стаття надійшла до редколегії
04.05.2013 р.

УДК 811.161.2*366*373.45: 336.71:001.4

Анастасія Зеніна

Граматична адаптація іменників-англізмів в українській банківській термінології

У статті проаналізовано процес граматичної адаптації субстантивних англійських запозичень у сучасній українській банківській термінології. Розмежовано погляди вчених на зміст поняття адаптації іншомовних слів на граматичному рівні мови-позичальника. Виділено основні ознаки належності англійських слів до категорії роду. У цьому випадку дослідження враховує характеру фіналі іменника і ступінь похідності його морфемної будови. Визначено роль семантики слова при утворенні його відмінкових закінчень. Прокоментовано процес визначення роду невідмінюваних слів без формальних показників їх родової належності. Простежено вияв категорії числа і відмінка запозичених іменників банківської справи. Диференційовано терміни з повною парадигмою числа і такі, що позначені імпліцитною семантикою множинності. Установлено принцип відмінювання англійських складної морфологічної структури.

© Зеніна А., 2013

Ключові слова: адаптація, англiзм, банківський термін, запозичення, категорія роду, категорія числа і відмінка.

Постановка наукової проблеми та її значення. На сучасному етапі сферою перетину лексичних систем двох мов насамперед є рiчище наукової спеціальної комунікації. Такою контактною мовою, що полегшує міжнародне спілкування і виступає як головне джерело запозичення, слід уважати саме англійську. Однак поповнення розряду слів-запозичень – одиниць, уже пристосованих до системи мови-позичальника, – постає внаслідок адаптації іншомовних банківських термінів на всіх її рівнях. Окреслення характеру граматичної адаптації англiзмів надасть можливість простежити їх подальше функціонування на інших мовних рівнях, зокрема лексико-семантичному та словотвірному. У цьому полягає **актуальність** обраної теми.

Аналіз останніх досліджень цієї проблеми. Додаткового огляду потребує рівень вивченості вказаної проблематики в лінгвістичних студіях останніх років. Питання адаптації англiзмів до системи мови-позичальника неодноразово піднімалося в українiстиці (Я. В. Битківська, К. В. Брігікова, О. І. Гутиряк, Г. В. Дружин, Л. П. Кислюк, О. М. Лотка, Н. О. Попова, І. П. Скорейко-Сквірська й ін.), однак граматичний (морфологічний) рівень засвоєння таких одиниць у достатньому обсязі проаналізований лише в праці Л. М. Архипенко, яка пропонує класифікацію ознак асимільованості іншомовного слова на початковому, поглибленому етапі повної адаптації [3]. Показовим є той факт, що зазначене дослідження і низка російськомовних виконані з опертям на приклади неспеціальної лексики, зокрема, онімної (Л. В. Сосніна), молодіжної сленгової (А. В. Лебедева) тощо.

Будь-яка галузева термінологія, у тому числі й максимально актуалізована на сьогодні банківська, розширює свій апарат переважно шляхом залучення іншомовних слів. Теоретичний аспект проблеми граматичної адаптації запозичень викладено С. В. Гриньовим-Гриневичем [7]. Щодо опанування термінології банківської справи, то чи не єдиною у вітчизняному мовознавстві залишається дисертаційна робота М. В. Євстифєєвої, присвячена вивченню галузевої лексики валютного ринку. У ній внутрішній диференціації підлягають одно- і багатокomпонентні терміни з погляду їх лексико-граматичної структури (іменники, дієслова, субстантивовані прикметники / відповідно субстантивна, дієслівна, ад'єктивна групи) [10, с. 14–15]. Відтак, адаптація запозичень в українській банківській термінології залишається маловивченою.

Мета статті – установити особливості процесу граматичної адаптації англiзмів у термінології української банківської справи. Досягненню поставленої мети передувало розв'язання таких **завдань**: 1) розмежувати погляди вчених на зміст граматичної адаптації іншомовних слів; 2) з'ясувати ознаки належності термінів-англiзмів до категорії роду в мові-реципієнті; 3) простежити вияв категорії числа і відмінка запозичених іменників банківської справи.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. I. Загальні зауваги. Складним і водночас дуже важливим у плані комплексного вивчення термінології постає процес адаптації англiзмів банківської справи на граматичному рівні української мови. Відправним пунктом у вивченні цієї проблеми стали дискусії середини ХХ ст. навколо запозичень у ситуації двомовності (білінгвізму). У результаті розвивалася граматична інтерференція – помилки в мовленнєвій діяльності білінгвів або під час навчання, спричинені міжмовним перенесенням морфем, зміною порядку слів. Саме такий підхід домінує в класичних працях У. Вайнрайха та Е. Хаугена, коли цілком закономірно, на їхню думку, відбувається засвоєння елементів граматичної системи однієї мови, трактоване як *відхилення від норми, зміни* в другій із двох контактуючих [6; 18].

У дослідженні Ю. О. Жлуктенка ґрунтовному аналізу взаємодії мов передуює узагальнюючий огляд міркувань учених про вірогідність граматичних впливів однієї мови на іншу [12, с. 83–84]. Більшість із них (А. Мейє, Е. Сепір, В. М. Жирмунський та ін.) не припускали проникність граматичної будови мови для іншомовних впливів, а тому відстоювали її самодостатність й ізолюваність.

Слід наголосити, що предметом нашої уваги стали передовсім такі банківські терміни англійського походження, які вже пройшли стадії фонетико-графічного оформлення в межах першого етапу адаптації в мові-реципієнті (на противагу «іншомовним вкрапленням», маркованим латиничною графікою [2, с. 47]). Якщо лінгвістичний зміст поняття *адаптації* передбачає опис характерних змін, що відбуваються в іншомовному слові в новому мовному контексті, тоді під *граматичною*

адаптацією будемо мати на увазі «включення запозичення в системи роду, числа і відмінка» [7, с. 156] і, як наслідок, набуття ним відповідних морфологічних ознак.

Оскільки галузева термінологія (не виключено і банківська) становить «певну систему назв понять про речі і дії» [9, с. 44], а функція номінації, як відомо, послідовно закріплена за іменниками, базовим джерелом запозичення для аналізу було обрано саме цей клас слів. Зрозуміло, що запозичувати будуть виключно такі одиниці, поява яких зумовлена внутрішніми тенденціями розвитку мови-позичальника, а також ступенем задіяння у згаданому процесі різних частин мови.

Принагідно наведемо розроблену Ю. О. Жлуктенком так звану шкалу відкритості лексико-граматичних класів мови для сприйняття іншомовного матеріалу. Вона дає змогу констатувати – максимально «відкритим» є клас іменників, на протилежному боці перебувають особові займенники, числівники й допоміжні дієслова [12, с. 101]. Поповнення проміжних класів (прикметників, повнозначних дієслів) стає можливим за рахунок словотвірної активності граматично оформлених іменників-запозичень.

II. Категорія роду термінів-англізмів. Як слушно зауважує російський лінгвіст Ю. А. Бельчиков, «під впливом принципу уніфікації граматичного роду іншомовних іменників морфологічний рід визначається шляхом підбиття їх під певні морфологічні показники, незалежно від граматичного роду іншомовного слова в мові-джерелі» [5, с. 61]. Тому на новому мовному ґрунті родову належність англізмів визначаємо за законами граматичної системи мови-позичальника, а вирішальним у цьому плані стає характеру фіналі. Так, сучасний дослідник С. В. Гриньов-Гриневиц при встановленні роду запозиченого терміна пропонує враховувати два фактори: його значення і форму [7, с. 156–157].

Первинний кінцевий твердий приголосний послідовно відтворюється через свій еквівалент в адаптованому українському варіанті, що дозволяє зарахувати такі слова до репрезентантів чоловічого роду II відміни. Терміни *аутрайт*, *інсайдер*, *лодінг*, *тікет*, *флоут*, залежно від їх значення, набувають у формі родового відмінка однини флексій **-а (-я)** або **-у (-ю)**. Якщо слово передає предметну семантику (різновиди документів, паперів; спеціального обладнання): *ваучер*, *імпринтер*, *тікет*, *чек*, або вживається для номінації особи за характером діяльності в банківській сфері: *брокер*, *дилер*, *райтер*, *траст*, то іменники прийматимуть закінчення **-а**. Напр.: *Банківські кредитні операції бувають пасивні, коли банк виступає в особі дебітора* [11, с. 86]; *Треjder роздруковує необхідну за технологією кількість екземплярів тікета та передає їх до бек-офісу* [17, с. 189].

Однак першооснову термінології банківської справи складають абстрактні поняття, а назви, що є знаками цих понять (у тому числі назви процесів, показників), мають у родовому відмінку флексію **-у**: *бенчмарк*, *ембосінг*, *інтерчейндж*, *каверинг*, *офсайд*, *ринг*, *толінг*, *форсайт*, *чарт*. Ця група іменників-англізмів додатково розширюється за рахунок слів – назв установ, закладів й особливих банківських приміщень: *бек-офіс*, *дискаунтер*, *мідл-офіс* та ін. Напр.: *Для визначення бенчмарку відсоткової ставки треба визначити методологію розрахунку індексу дохідності портфеля банківських депозитів* [4, с. 47]; *У банку може бути створений окремий автономний підрозділ, який відноситься до мідл-офісу* [11, с. 70].

Терміни-запозичення з кінцевим «німим» **е** в мові-джерелі також зараховані нами до категорії чоловічого роду – цей звук транскрипція не передає: *venture* – *венчур*, *volunte* – *вольюм*, *invoice* – *інвойс*, *interface* – *інтерфейс*, *cheque* – *чек* і под. Напр.: *Вагомою є наявність інтерфейсу з усіма загальнодержавними електронними системами розрахунків* [17, с. 178]; *Торгівельне місце надається на підставі касового чека про сплату ринкового збору* [8, с. 24]. Зрозуміло, що характер флексій у словах такого типу залежатиме від їх семантики.

Отже, порівняно з англійською мовою, де категорія роду як граматична система відсутня, а в основу розподілу слів за родами покладено співвіднесення з ознаками статі, в українській мові ця тенденція зберігає чільність лише в тому випадку, коли мова йде про назви істот. На україномовному матеріалі це видно з групи термінів на позначення суб'єктів банківської діяльності, у решти категорія роду виконує формальну функцію – нульова флексія в початковій формі іменників чоловічого роду.

Морфологічними засобами виявила себе й категорія жіночого роду запозичених банківських термінів. Як відзначено в низці досліджень [13; 19], саме цей клас слів підпадає під дію способу адаптивного транскодування, коли «форма слова у вихідній мові дещо адаптується до граматичної структури мови перекладу» [13, с. 21]. Особливістю термінологічних одиниць з ознаками жіночого

роду, на відміну від розглянутих вище, вважаємо похідність їх морфемної будови, тому адаптація до граматичної структури української мови відбувається на рівні морфем, зокрема суфіксів і флексій. Зокрема, англійські суфіксальні утворення на **-tion** видозмінюють на флексивні: *validation* → *валідація*, *securitization* → *сек'юритизація* тощо. Напр.: *Валідація є процесом незалежної експертизи проекту незалежною акредитованою сертифікаційною компанією* [17, с. 60]; *Процес сек'юритизації може здійснюватися за схемами різної складності* [4, с. 53]. У випадку слова *banknote* – *банкнота* (похідна флексивна форма) кінцеве «німе» **e** замінене на характерну флексію жіночого роду **-а**: *3 1 грудня 2003 року Національний банк України випускає в обіг нову банкноту номіналом 20 гривень зразка 2003 року* [16, с. 89].

Ще одну велику групу склали запозичені терміни, що в українській мові не підпадають під формальні ознаки жодного з трьох родів. Її основу утворюють невідмінювані назви категорії неістот на голосний, переважно **-і, -у** (*гріншу, лобі, ралі, роялті*), односкладові на приголосний (*бонд, брейк, гілс, тод*), а також складені іменники, деякі з яких у контекстах марковані лапками (*бек ту бек, дабл дін, талі трейд*). На наш погляд, родову належність подібних термінів слід визначати синтаксично, тобто за родом означуваного слова в найближчому оточенні, або з опертям на рід слова у функції архісеми в словниковій дефініції. Напр.: *У 80-х роках придбання ряду літаків кредитувалось через дабл дін між США та Англією* [16, с. 39]. Виділене слово означає «угоду, що є різновидом міжнародного лізингу, зміст якої полягає в комбінації податкових пільг у двох і більше країнах», де «*угода*» – слово-архісема із закінченням жіночого роду на **-а**.

Тепер розглянемо декілька типових прикладів визначення роду невідмінюваних термінів. Напр.: *Така угода флор ґрунтується на використанні одного із регулярних індексів* [1, с. 209]; *Історично першою формою споживчого кредиту була так звана «талі трейд», яка почала розвиватися в Західній Європі ще в XVIII ст.* [15, с. 80]. Виділені англізми є іменниками жіночого роду, оскільки як означення розташовані при своїх означуваних словах, що у формі називного відмінка однини належать до жіночого роду (родова флексія на **-а(-я)**).

За подібним принципом фіксуємо репрезентанти чоловічого роду (основа на приголосний із нульовим закінченням у родовій назві): *У сучасних умовах також застосовуються акредитиви компенсаційні «бек ту бек»* [17, с. 62] і середнього, відповідно, але наразі показовим є рід узгоджуваного слова: *Тарифне ралі почало перетворюватися на «дефіле»* [4, с. 13].

III. Категорія числа і відмінка термінів-англізмів. Вияв категорії числа субстантивів термінології банківської справи в її основних формах напряду залежить від об'єкта позначення. На обстеженому фактичному матеріалі форми однини і множини, як правило, однаково поширюються на іменники, які виступають назвами осіб, обчислюваних предметів, явищ, процесів: *аутсайдер, банкнота, буфер, варант, дебет, джобер, еквайр, консоль, спредер, стріп, тікет, ф'ючерс, траст*. Доказом вважаємо наявність характерних відмінкових закінчень, властивих окремо формам однини і множини: *Оплата послуг аутсорсерів може становити до 30–40 % інформаційних витрат банків* [11, с. 173]; *Сумнівні щодо платоспроможності банкноти банківські працівники вилучають з обігу та передають для проведення досліджень у НБУ* [16, с. 159]. Їх відмінювання відбувається за законами української мови.

До складу банківської термінології англійського походження ввійшов великий пласт слів, які мають лише форму однини. Дослідниця В. М. Аристова пояснює подібні зразки специфікою семантики англійського слова, що зберігається в мові-реципієнті і загалом уже містить ознаку множинності [2, с. 54]. Такі слова слугують узагальненими назвами-характеристиками, по-перше, банківських операцій і послуг (*дилінг, компаундинг, роловер, банкасьюранс, банкінг*), по-друге, абстрактних галузевих понять (*беквордейшн, консьюмеризм, камбізм, леверидж*), по-третє, процесів (*білінг, демпінг, каверинг, смерфінг*). Напр.: *Водночас дуже актуальною проблемою стає створення і функціонування інвестиційного банкінгу* [4, с. 57]; *Застосування принципів консьюмеризму допомагає при розв'язанні проблеми етичності бізнесу* [1, с. 78]; *У разі смерфінгу купівля здійснюється на децю меншу суму* [4, с. 13].

Терміни складної частини морфологічної структури, подібної до вихідної в мові-джерелі, мають тенденцію відмінюватися тільки в другій своїй частині, коли перша залишається фіксованою: *бек-офіс, блок-грант, бридж-банк, маркет-юзер, мідл-офіс* і под. Напр.: *Блок-гранти виділяються щомісячно в період, який передує визначенню суми фінансової допомоги* [1, с. 261].

Висновки та перспективи дослідження. Вхідження іншомовних слів у систему української банківської термінології позначене низкою змін. Мова йде про граматичну адаптацію англізмів субстантивного типу в мові-реципієнті – набуття ними ознак категорій роду, числа й відмінка. Визначення граматичного роду запозичень відбувається на основі роду або семантики означуваного слова (для невідмінюваних), характеру основи (нульова флексія – для чоловічого й похідність морфемної будови – для жіночого; обидва класи відмінюються за законами української мови). На рівні з термінами, що мають повну парадигму числа, додатково зафіксований пласт слів, позначених лише формою однини. Англізми складної морфологічної структури відмінюються в другій своїй частині.

Перспективу подальших студій убачаємо в поглибленому вивченні адаптації банківських термінів англійського походження на семантичному рівні.

Джерела та література

1. Актуальні проблеми економіки : наук. екон. журн. – 2011. – № 7.
2. Аристова В. М. Англо-русские языковые контакты (англизмы в русском языке) / В. М. Аристова. – Л. : Изд-во Ленингр. ун-та, 1978. – 151 с.
3. Архипенко Л. М. Іншомовні лексичні запозичення в українській мові: етапи і ступені адаптації (на матеріалі англіцизмів у пресі кінця ХХ – початку ХХІ ст.) : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01 «Українська мова» / А. Л. Михайлівна. – Х., 2005. – 314 с.
4. Банківська справа : наук.-практ. вид. – 2011. – № 6.
5. Бельчиков Ю. А. Интернациональная терминология в русском языке / Ю. А. Бельчиков. – М. : Гос. учеб.-пед. изд-во Мин-ва просвещения РСФСР, 1959. – 78 с.
6. Вайнрайх У. Языковые контакты. Состояние и проблемы решения / У. Вайнрайх ; пер. с англ. и коммент. Ю. А. Жлуктенко. – Киев : Вища шк., 1979. – 262 с.
7. Гринёв-Гриневиц С. В. Терминоведение : учеб. пособ. для вузов / С. В. Гринёв-Гриневиц. – М. : Академия, 2008. – 302 [1] с.
8. Грищенко О. Гроші та грошово-кредитна політика : навч. посіб. / О. Грищенко. – К. : Основи, 1996. – 180 с.
9. Даниленко В. П. Лексико-семантические и грамматические особенности слов-терминов / В. П. Даниленко // Исследования по русской терминологии. – М. : Наука, 1971. – С. 7 – 67.
10. Евстифеева М. В. Терминологическая система валютного рынка на современном этапе её развития : автореф. дисс. ... канд. филол. наук : спец. 10.02.19 «Теория языка» / М. В. Евстифеева. – Москва, 2007. – 21 с.
11. Єгоричева С. Б. Банківські інновації : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / С. Б. Єгоричева. – К. : Центр учбової л-ри, 2010. – 206 с.
12. Жлуктенко Ю. О. Мовні контакти: проблеми інтерлінгвістики / Ю. О. Жлуктенко. – К. : Вид-во Київ. ун-ту, 1966. – 135 с.
13. Карабан В. І. Переклад англійської наукової і технічної літератури : підручник / В. І. Карабан. – Вінниця : Нова кн., 2001. – Ч. 2 : Лекс., термінол., та жанрово-стиліст. труднощі. – 2001. – 302 с.
14. Кочерган М. П. Основи зіставного мовознавства : підручник / М. П. Кочерган. – К. : Вид. центр «Академія», 2006. – 424 с.
15. Лагутін В. Д. Кредитування: Теорія і практика : навч. посіб. / В. Д. Лагутін. – К. : Т-во «Знання», КОО, 2000. – 215 с.
16. Скоморович І. Г. Банківські операції : навч. посіб. / І. Г. Скоморович ; Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. – Львів : Магнолія плюс, 2010. – 482 с.
17. Фролов С. М. Банківська справа і основи митного регулювання в Україні: теорія і практика / С. М. Фролов. – Суми : Університет. кн., 2004. – 368 с.
18. Хауген Э. Процесс заимствования / Э. Хауген // Новое в лингвистике. Языковые контакты. – М. : Прогресс, 1972. – Вып. VI. – С. 344–383.
19. Черноватий Л. Проблеми передачі вузькоспеціальної англійської термінології українською мовою / Л. Черноватий, В. Шех // Наук. зап. – Вып. 81 (4). – Сер. : Філологічні науки (мовознавство) : у 4 ч. – Кіровоград : РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2009. – С. 109–116.

Зенина Анастасія. Грамматическая адаптация имён существительных-англизмов в украинской банковской терминологии. Стаття посвящена аналізу процесу адаптації субстантивних англійських заїмствованих в сучасній українській банківській термінології. Розграничено взгляди учёных на лінгвістическое содержание понятія адаптації іноязычных слів на граматическом уровне заїмствующего языка. Выделены основные признаки принадлежности англизмов к категории рода. В этом случае исследование учитывает характер конечного согласного имени существительного и степень производности его морфемной структуры. Прокомментирован процесс определения рода несклоняемых слів, лишённых формальных показателей их родовой отнесённости. Отслежено проявление категории числа и падежа заїмствованных

банковских терминов. Дифференцированы термины с полной парадигмой числа, а также обладающие имплицитной семантикой множественности. Установлен принцип склонения англизмов сложной морфологической структуры.

Ключевые слова: адаптация, англизм, банковский термин, заимствование, категория рода, категория числа и падежа.

Zenina Anastasia. Grammatical Adaptation of Anglicisms-Nouns in Ukrainian Banking Terminology. The proposed article deals with the complex analysis of grammatical adaptation of substantive English borrowings in modern Ukrainian banking terminology. Scientist's views dwell upon the substance of foreign words adaptation on the grammatical level of the borrowed language are differentiated. The main features of terms-anglicisms gender are chosen. In this case study uses the kind of foreign nouns ending element and the level of derivative morphemic structure each of such words. The gender definition of indeclinable nouns which have not the formal signs of gender is commented. The function of number and case categories are described. The paper differentiates the terms with complete paradigm of number and which have implicit semantic of plural number. The approach of declension of English borrowings with composite morphological structure is ascertained.

Key words: adaptation, anglicism, banking term, borrowing, category of gender, category of number and case.

Стаття надійшла до редколегії
17.05.2013 р.

УДК 811.161.2'373.611

Галина Зюзькіна

Морфологічні моделі і морфологічні класи суфіксальних субстантивних похідних іншомовного походження на позначення абстрактних, збірних назв та назв предметної дії

У статті розглянуто морфологічні особливості словотвірних морфем, залучених до словотворення суфіксальних субстантивних похідних іншомовного походження на позначення абстрактних, збірних назв та назв предметної дії. З'ясовано морфологічні зміни і встановлюються морфологічні явища при словотворенні субстантивів зазначеного типу. Описано морфологічна структура похідних суфіксальних субстантивів на основі встановлення морфологічних моделей дериватів. Установлюються загальні морфологічні класи зазначених дериватів. На підставі проведеного аналізу встановлюються кореляції морфологічних моделей та відсоткове співвідношення морфологічних класів субстантивів іншомовного походження на позначення абстрактних, збірних назв та назв предметної дії.

Ключові слова: субстантивні похідні, морфологічні явища, морфологічні моделі, морфологічні класи.

Постановка наукової проблеми та її значення. Словотвірна система сучасної української мови постійно поповнюється новими лексичними одиницями іншомовного походження, які невід'ємно вступають у лексико-семантичні, словотвірні та морфологічні зв'язки з питомими словами української мови, внаслідок чого виникають нові тенденції їх взаємодії та подальшого співіснування.

Найбільш повно цю тенденцію відображає саме субстантивний блок лексем іншомовного походження, потенціал яких останнім часом постійно зростає за рахунок новітніх запозичень із різних галузей знань, які продовжують дедалі активніше проникати до системи сучасної української мови, що, у свою чергу, зумовлено і екстралінгвальними, і інтралінгвальними чинниками.

Опис загальних морфологічних особливостей дериваційних процесів словотворення досить численних (поставити кількість) похідних субстантивів, утворених від основ іншомовного походження є предметом аналізу словотвірної морфології запозичених іменників, яка, у свою чергу, належить до визначальних моментів у процесі словотвірної адаптації іменників іншомовного походження.

Аналіз останніх досліджень цієї проблеми. Морфологічні явища та закономірності словотворення на основі лексики різних мов розглядали в працях Р. І. Аванесов, С. Б. Бернштейн, Я. Босак, С. В. Бромлей, Т. В. Булигіна, Д. Ворт, В. Дресслер, О. А. Земська, Н. Є. Ільїна, О. В. Ісаченко, В. В. Лопатін, В. Б. Касевич, К. Ковалик, О. С. Кубрякова, Р. Ляковський, Ю. Г. Панкрац, М. В. Панов,